

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

1 Peccat perjurans, non jurans quando necesse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

QVÆSTIO V.

Sum vero Episcopum relinquere, & ab officio suo discedere, atq. ad secularium iudicem confugere nulli licet.

C. I. Clericus ad iudicem secularium confugiens de communione ecclesie depellatur.

Unde in Agathensi concilio, c. 8. legitur.

Placuit, ut clericus, si relicto officio suo propter distinctionem ad secularium iudicem, fortasse confugerit, & is, ad quem recurrit, solatio ei defensionis impenderit, cum eodem de ecclesie communione pellatur.

¶ Iudicem.] Si recentioribus conciliorum Colonienfibus edumibus; sed a veterioribus, & codicibus Vaticanis, & capitulari adest vox ista.

C. II. Presbyter vel Diaconus ab Episcopo de-positus Imperatorem non adeat.

Item ex concilio Antiocheno, b. cap. 12.

¶ Si quis a proprio Episcopo depositus Presbyter vel Diaconus, aut etiam si a synodo quilibet Episcopus fuerit exautoratus, molestiam Imperialibus auribus inferre non presumat, sed ad maiorem Episcoporum synodum sese convertat, & quæ se putat habere iusta, in eorum concilio allegat, atque ab his de se expectet, quæ fuerit deprompta sententia. Quod si deficiens pusillanimitate hoc noluerit facere, sed importunus fuerit Imperatori, huiusmodi nullam veniam habeat, neque locum ullius assertionis suæ, nec spem recipiendi gradus habeat in futurum.

C. III. Non defensetur ab aliquo, qui Episcopo iudicio damnatus.

Item ex concilio Carthaginensi V. cap. 2.

¶ Si quis cuiuslibet honoris clericus iudicio Episcoporum pro quocunque crimine fuerit damnatus, non liceat cum sine ab ecclesiis, quibus profuit, sive a quolibet homine defensari: interposita poena damni pecunie, atque honoris; quo nec atatem, nec sexum excusantur esse precipimus.

C. IV. Communione privetur, qui ecclesiastica disciplina regulam suam dispendere presumpserit.

Item ex concilio Arelatenfensi, cap. 2.

¶ Si forte aliquis clericorum regulam disciplina ecclesiastica subterfugiens fuerit evagatus, quicunque eum susceperit, & non solum Pontifici suo non reconciliaverit, sed magis defendere presumpserit, ecclesie communione privetur.

C. V. Spe reconciliationis caveat, qui ab Episcopo condemnatus Imperatorem adierit.

Item ex concilio Martini Papæ 2. cap. 31.

¶ Si quis Episcopus, Presbyter, aut Diaconus excommunicatus, in concilio iniuste se queritur condemnatum, ad maiorem Episcoporum synodum revertatur, & eorum inquisitionem, & iudicium expectans, si quas se iustas causas habere putat, illis exponat. Si autem contempserit, & importans se palatio, aures Principum inquietare voluerit, hic ad nullam veniam poterit pervenire, neque spem futuræ reconciliationis habebit.

¶ Majorum.] Antea legebatur, majorum Episcoporum concilium. Emendatum est ex codice Lucensi regio, quoniam emendat cum Codice Antiocheno supra. ea si qui a proprio, unde videtur suspicari.

a In Cap. 1. c. 2. b Et in Aquiligran. c. 74. c Bur. l. 2. c. 10. d Devis. d. p. 4. e In Capitulis synod. Graec. Mar. Bracar. c. 21. f Concord. supra. cap. si qui a proprio. g al. importunus.] al. importunus palatio.

C. VI. Episcoporum causa coram Principibus examinari non debent.

Item Gregorius Constantina Augustæ, lib. 4. c. 17. 18.

¶ Si a Episcoporum causæ mihi commissorum apud piissimos dominos aliorum patrocinis disponuntur, infelix ego in ecclesia ista quid facio? Sed ut Episcopi mei despiciant, & contra me refugium ad seculares iudices habeant, omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hoc tamen breviter suggero, quia aliquantulum expecto, & si ad me diu venire distulerint, exercere in eos distinctionem canonicam nullo modo cessabo.

¶ In vulgatis & plerisque manuscriptis legitur, Constantino Augusto. Emendatum est ex uno versuto Gratiani, & altero epistoliarum B. Gregorii: licet in editionibus illarum sit, Constantina Augustæ. Nam vocem Mauriti Imperatoris, ad quam scribit B. Gregorius, Constantinam vocatam esse testantur Zonaras, Nicephorus, Cedrenus, & Anastasius bibliothecarius: & Ioannes Diaconus in vita B. Gregorii l. 3. numer. 1. referens epistolam, ex qua sumptum est hoc caput, Constantina Augustæ scriptam asserit.

CAUSA XXII.

Vidam Episcopus iuravit falsum, quod putabat verum: quo comperto, Archidiaconus eius iuravit se nunquam profuturum ei obedientiam. Compellitur Archidiaconus ab Episcopo ad exhibendam sibi consuetam reverentiam. Accusatur Episcopus de duplici perjurio, & de eo, quod falsum iuravit, & quia Archidiaconum ad pejerandum compellit.

- 1. Primo queritur, an iuramentum sit prestandum, an non.
- 2. Secundo, si sit perjurus, qui iuravit falsum, quod putabat verum.
- 3. Tertio, si licuit Archidiacono denegare Episcopo consuetam obedientiam.
- 4. Quarto, si constiterit esse illicitum quod iuravit Archidiaconus, an sit servandum.
- 5. Quinto, si constiterit illud servandum esse, an Episcopus sit reus perjurii, qui contra iuramentum Archidiaconum suum ire compellit.

QVÆSTIO I.

¶ Quod iuramentum prestandum non sit, auctoritate Canonica scriptura probatur. At enim Christus in evangelio discipulo, dicit [Sit sermo vester, EST, EST, non non: quod autem amplius est, a malo est.] Item Iacobus c. 5. epistola [Ante omnia fratres mei nolite iurare omnino.] Utraque auctoritate iuramentum prohibetur prestare. Sed aliud est ad iuramentum sponte accedere, aliud, vel ad prestandum invicentiam suam, vel ad pacis foedera confirmanda, vel ad persuadendum auctoribus, quando pigri sunt credere, quod eis utile est iuramentum offerre. Primum prohibetur, secundum conceditur. Non enim iurare omnino peccatum est.

C. I. Iuramentum pro fœdere pacis est faciendum.

Unde in concilio Toletano VIII. c. 2. legitur.

¶ Omne si quod in pacis foedera venit, tunc solidius subsistit, cum iuramenti hoc interpositio roborat. Sed & omne quod amicorum animos conciliat, tunc fidelius & durat, cum eos sacramenti vincula ligant. Omne etiam quod testibus h. stipulatur, tunc verius constat, cum id adjectio iurationis affirmat. Quod si & testis r.

a Ioan. Diac. l. 2. c. 51. b al. distulerit. orig. c. in eo. orig. d. Matt. 5. e Iac. 5. f Ivo p. 12. c. 2. Pann. l. 2. c. 17. g al. fixius. h al. testis.

deficiat, innocentis fidem sola iurandi taxatio manifestat.

¶ Si & testis] In vetustioribus conciliorum editionibus, & duobus codicibus Vaticanis, & uno monasterii Dominicanorum detur. Quod et si gestis deficiat, nocentis fidem, &c. Sed recentiores editiones Colonenses, & codex Lucensis regius habent, ut Gratianus, & Ivo, & Pamormia.

C. II. ¶ Iuratio non est prohibenda, nec tanquam bonum appetenda.

Item Augustinus a super epistolam ad Galatas, cap. 1. in fine.

Non est contra preceptum iuratio, quæ a malo est, non iurantis, sed incredulitatis eius, cui iurare cogitur. Nam hinc intelligitur ita Dominum prohibuisse à iurando, ut quantum in ipso est, quisque non iuret: quod multi faciunt, in ore habentes iurationem tanquam magnum, aut suave aliquid. Nam utique Apostolus noverat preceptum Domini, & iuravit tamen. Non enim audiendi sunt, qui has iurationes esse non putant. Quid enim facient de illa? [Quotidie est morior per vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo IESU Domino nostro:] quam Græca exemplaria manifestissimam iurationem esse conviunt. Prohibemur ergo iurare cupiditate, aut delectatione d iurandi. Quamvis enim iuramentum est amplius sit, quam est, est, non, non, & ideo a malo sit, non tamen a malo tuo, sed infirmitatis, aut incredulitatis eorum, qui non aliter moventur ad fidem.

¶ Prohibemur ergo] Apud B. Augustinum, & ceteros collectores hic locus ita habet. Quantum ergo in ipso est, non iurat Apostolus: non enim appetit iurationem cupiditate aut delectatione iurandi. Amplius enim est quam est, est, non, non, & ideo a malo est, sed infirmitatis, &c.

C. III. ¶ Pejorare peccatum est non iurare.

Item Augustinus in epist. 154. ad Publicolan.

In novo Testamento dictum est, ne omnino iuremus. Quod quidem mihi propterea dictum videtur, non quia verum iurare peccatum est, sed quia pejorare immane peccatum est, a quo longe nos esse voluit, qui omnino ne iuremus, admonuit.

C. IV. ¶ In necessariis verum iurare peccatum non est.

Idem in sermone trigesimo de verbis Apostoli.

¶ Noveritis verum iurare non esse peccatum, invenimus & Apostolum Paulum iurasse: [Quotidie morior per vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo IESU Domino nostro.] Per vestram gloriam iuratio est. Non enim facit, per vestram gloriam morior, quasi vestra gloria me facit mori, quomodo si diceretur per venenum, per gladium, per bestiam, per inimicum, mortuus est; intelligeretur faciente inimico, faciente gladio, faciente veneno mortuus est.

¶ Per venenum] Apud B. Augustinum & Bedam sic legitur, quomodo si diceret, per venenum mortuus est, per gladium mortuus est, per bestiam mortuus est, per inimicum mortuus est, id est, faciente inimico, faciente gladio, faciente veneno, & similia: Non sic dixit per vestram gloriam.

C. V. ¶ Nec tanquam bonum appetendum, nec tanquam malum, iuramentum est vitandum.

Idem de sermone Domini, lib. 1. c. 30.

Ita ergo precepisse Dominum intelligitur ne iure-

a Et Beda 1. Cor. 15. b Sent. 3. dist. 39. Poly. 1. 6. tit. 11. Ivo p. 12. c. 3. Pam. 1. 8. c. 84. c 1. Cor. 15. d al. in thesaurone. e Matt. 5. f Ivo p. 12. c. 4. Pam. 1. 9. c. 85. g Matt. 5. h Beda 1. Cor. 15. Poly. 1. 6. tit. 11. i 1. Cor. 15.

tur, ne quisquam sicut bonum appetat iurandum, et assidue iurandi ad perjurium per consuetudinem delabatur. Quapropter qui intelligit non in bonis, sed in necessariis iurationem habendam, restanet se quantum potest, ut non ea utatur, nisi necessitas a cogat: videlicet cum videt pigros esse homines ad credendum, quod eis utile est credere, nisi iuratione firmetur. Ad hoc itaque pertinet, quod sic dicitur b [Sit autem sermo vester, est, est, non, non.] Hoc bonum est, & appetendum: [Quod autem amplius est, a malo est:] id est, si iurare cogaris, scias de necessitate venire infirmitatis eorum, quibus aliquid suades, quæ infirmitas utique malum est: unde nos quotidie liberari deprecamur, cum dicimus: c [Libera nos a malo.] Itaque non dixit, quod autem amplius est, malum est. Tu enim d non malum facis, qui bene uteris iuratione.

C. VI. ¶ Iurare non est peccatum.

Idem ibidem continenter.

¶ Et malum non facis, qui bene uteris iuratione, quæ est i non bona, tamen necessaria est, ut alteri peris deas, quod utiliter persuadeas. Sed a malo est illius, cuius infirmitate iurare cogeris.

¶ Quæ est] Apud B. Augustinum post ultima verba patris procedenti, bene uteris iuratione, sequitur continenter, quæ est non bona, &c. quemadmodum & in suo per verba Gratiani codice, in quo hæc duo capita non sunt distincta.

C. VII. ¶ Per Deum iurare permittitur, non per idola iuratur.

Item Hieronymus super Hierem. ad c. 4.

¶ Jurabunt, vivit Dominus, in veritate, & in iudicio, & in justitia: & benedicent eum gentes, ipsæque laudabunt. Quomodo ergo Evangelium iurare non prohibet? Sed hic, [Jurabis] pro confessione dicitur, ad condemnationem idololorum, per quæ jurabat Israel. Denique auferuntur offensacula, & iuratur per Dominum, quodque dicitur: [vivit Dominus] in testamento veteri iurandum est, ad condemnationem mortuorum, per quos iurat omnis idololatra.

¶ Et jurabunt] Apud Hieremiam capit. 4. legitur, Jurabis: verum quia est mirum capitulum, non est mutatum, sed paulo post repositum est, jurabis, ubi antea legebatur, iuramentum.

C. VIII. ¶ Infirmitate iurare conceditur.

Item Hieronymus super Mattheum lib. 1. in cap. 5.

¶ Considera quod hic Salvator non per Deum iurare prohibuit, sed per cælum, & terram, & Hierosolimam, & per caput tuum. Et hoc quasi parvalis fuerat lege concessum, ut quomodo victimas immolabant Deo, ne eas idolis immolarent, sic & iurare permittentur Deo: non quod recte hoc facerent, sed quod melius esset Deo id exhibere, quam Dæmonibus.

C. IX. ¶ Excommunicatur clericus per creaturas pertinaciter iurans.

Item ex concilio Carthaginensi IV. c. 61. & 62.

¶ Clericum h per creaturas iurantem, acerrime obijurgandum, si persistit in vitio, excommunicandum. Inter epulas verò cantantem, supradictæ sententiæ severitate coercendum decernimus.

C. X. ¶ Clericus deponatur, laicus anathematizetur per capillum, vel caput Dei iurans.

Item Pius Papa.

¶ Si quis per capillum Dei, vel caput iuraverit, vel alio modo blasphemia contra Deum usus fuerit, et

a necessitate eum videt.] orig. b Matt. 5. c Matt. 5. d al. autem. e Ivo p. 12. c. 3. Pam. 1. 8. c. 84. f Sent. 3. dist. 39. Ivo p. 12. c. 6. Pam. 1. 9. c. 85. h Bur. 1. 2. c. 179. & 175. Ivo p. 6. c. 266. & 267. i Bar. 1. 11. c. 1. ecclesia dicitur

ecclesiastico ordine est, deponatur, si laicus, anathematizetur. Et si quis per creaturam iuraverit, acerrimè castigetur. & iuxta id quod synodus didicaverit pœniteat. Si quis autem talem hominem non manifestaverit, non est dubium, quin divina condemnatione cœreatur. Sed si Episcopus ista emendare neglexerit, acerrimè a corripatur.

¶ Similiter habentur Novella 77. apud Iulianum antecessorem, sed non pro suis eadem. Quare apud Ivonem Novella locum affertur p. 12. c. 31. hoc autem caput refertur c. 72. ex decretis Pii, quemadmodum & apud Burchardum.

¶ 2 pars. Queritur quis magis teneatur, an ille qui per Deum, an ille qui super sacra Evangelia iurat.

Huc quaestioni Ioannes Chryostomus b respondet, dicens.

C. XI. ¶ Non est majus per Evangelium, quam per Deum iurare.

S I aliqua causa fuerit, modicum videtur facere, qui iurat per Deum. Qui autem iurat per Evangelium, magis aliquid fecisse videtur. Quibus similiter dicendum est: fuit, scripturæ sanctæ i propter Deum sunt, non Deus propter scripturas.

¶ Sancta] Sic est emendatum ex aliquo vetustis, & originis, & Polycaepo. Antea legebatur, facta.

C. XII. ¶ Non solum in altari, vel reliquiis, sed etiam in communi loquela perjurium caveatur.

Item Hieronymus.

H Abemus a in lege Dei scriptum: [Non pejerabis in nomine meo, nec pollues nomen Dei tui in vanum.] Ideo admonendi sunt omnes, ut diligenter caveant perjurium, non solum in altari, seu sanctorum reliquiis, sed etiam in communi loquela.

¶ Burchardus & Ivo citant ex dictis Hieronymi, apud quem nulli inventum, sed in Capitularibus lib. 1. c. 63.

C. XIII. ¶ Non prohibet Deus iurare, sed pejerare.

Item Isidorus, sententiarum lib. 2. c. 37.

N On est contra Dei præceptum iurare, sed dum jurandum facimus, perjurii crimen incurrimus.

C. XIV. ¶ Iuratio non est peccatum.

Item Augustinus de verbis Apostoli, sermone 28. al. 30.

¶ Peccatum est iuratio, nec in vetere lege diceretur, [Non pejerabis; reddas autem Domino iuramenta tua.] Non enim peccatum præcipitur nobis. Item j.

¶ Non vobis dicimus nos non iurare. Si enim hoc dicimus, meminitur. Quantum ad me pertinet, iuro, sed quantum mihi videtur, magna necessitate compulsus, cum videro non mihi credi, nisi faciam, & ei qui mihi non credit, non expedire, quod non credit. Hac perpensa ratione, & consideratione librata, cum magno timore dico: [Coram Deo] aut [testis est Deus,] aut [scit Christus] sic esse in animo meo: & video, quia plus est, id est, quia amplius est, quam est, non, non. Sed quod amplius est, a malo est: etiam non a malo iurantis, a malo est non creditis.

¶ 3 pars. Ex præmissis colligitur, quod iurare non est peccatum: non tamen tanquam bonum est appetendum, ne consuetudine iurandi labamur in perjurium. Sed cum dicatur procedere a malo non credentis, videtur, quod est iurare peccatum non sit iuramentum tamen recipere malum sit. Sed nomine mali non malum, sed peccati pena intelligitur. Ex panali enim infirmitate incredulitas illa processit, quâ ad iurandum compellimur.

¶ 2 alia synodus. Bore. b Auctor operis imperfecti in Matth. hom. 4. p. 3. dist. 39. c Poly. lib. 6. tit. 11. Capitul. l. 1. cap. 63. d Bar. l. 12. cap. 1. l. 10. p. 2. c. 59. Levit. 19. e Poly. lib. 6. tit. 12. Ezech. l. 12. c. 10. p. 12. cap. 7. Pamm. l. 8. c. 88. Levit. 19. f al. iust. iurandum tuum. Ivo part. 12. cap. 3. Pamm. l. 8. c. 89. Poly. ca. 6. tit. 11.

ipsum autem iurare, sicut peccatum non est, ita iuramentum ab aliquo recipere malum non est.

C. XV. ¶ Iuramentum accipere non prohibetur.

Unde Augustinus scribit ad Publicolam,

epist. 15. 4.

Q uamvis a dictum sit, ne iuremus, nusquam me in scripturis sanctis legisse memini, ne ab aliquo iuramentum accipiamus.

¶ 4 pars. Sed queritur, an sit utendum fide ejus, qui per demonia iurat. De his ita scribit Augustinus eadem epist. 15. 4. ad Publicolam.

C. XVI. ¶ Licet uti fide ejus, qui, ut eam servet, per demonia iurat.

M ovet b te, utrum ejus fide utendum sit, qui, ut eam servet, per demonia iuraverit. Vbi te volo prius considerare, utrum si quispiam per Deos falsos iuraverit se fidem servaturum, & eam non servaverit, non tibi videatur bis peccasse? Si enim tali iuratione promissam servaret e fidem, idè tantum peccasse iudicaretur, quia per tales Deos iuravit. Illud autem nemo reprehenderet, quia fidem servavit. Nunc vero, quia & iuravit per quos non debuit, & contra pollicitam fidem fecit quod non debuit, bis utique peccavit: ac per hoc, qui utitur fide illius, quem constat iurasse per Deos falsos, & utitur non ad malam rem, sed ad licitam & bonam, non peccato ejus se sociat, quo per demonia iuravit, sed bono pacto ejus, quo fidem servavit. Neque enim hic eam d fidem dico servari, quâ fideles vocantur, qui baptizantur in Christo. Illa enim longè alia est, longèque discreta à fide humanorum placitorum atque pactorum. Veritamen sine ulla dubitatione minus malum est per Deos falsos e veraciter iurare, quam per Deum verum fallaciter. Quanto enim per quod iuratur, magis est sanctum, tantò magis est poenale perjurium. ¶ Alia ergo quaestio est, utrum non peccet, qui per falsos Deos sibi iurari facit; quia i ille, qui ei iurat, iurat per Deos falsos, quos colit. Cui quaestioni possunt illa testimonia suffragari, quæ ipse commemorasti de Laban f & Abimelech, si tamen Abimelech per Deos suos iuravit, sicut Laban per Deum Nachor. 2

¶ 1 ¶ Quia ille] In epistola B. Augustini excusis legitur, quando ille, qui ei iurat, falsos Deos colit. In codice eandem Vaticano, quando ille, qui ei iurat, falsos Deos colit: in editione Frobeniana, & apud Ivonem, quia ille, qui ei iurat, falsos Deos colit.

¶ 2 ¶ Nachor] Sic est emendatum ex loco ipso Genesis, Ivone, & uno vetusto Gratiani codice, in cuius quidem vulgatis erat, per Deum Sochet: in B. Augusti autem, per Deum Iacob.

Sic etiam cum in libro g Machabeorum Romani leguntur pacem firmasse cum Iudæis, intelligendi sunt iurasse per falsos Deos, sicut & Iudæi iuraverant per Deum verum. Sic etiam de iuramento, quod fit per creaturas, intelligendum est: quod ipsum quidem iurare per creaturas malum est, quia a Deo prohibitum est, sed servare quod iuratum, bonum est, ut evitetur peccatum mendacis & dolosivati. ¶ Sed h obicitur, quod Ioseph vir sanctus per creaturas iuravit, dum dixit fratribus suis: [Per i salutem Pharaonis non exhibitus hinc.] ¶ Sed sciendum est, quod sancti non tam per creaturas, quam per auctorem creaturarum iurabant, nec in creaturis aliud, quam creatorem ipsarum venerabant: sicut Ioseph, qui per Pharaonem iurando, hoc in eo veneratus est, quod Dei iudicio positus erat in risimis h. Unde Apostolus 1 ait, [Omnis potestas a Deo est.] Item Christus Pilato: m [Non haberes in me potestatem, nisi esset tibi datum desuper.] Deus autem per creaturas iurare prohibuit, ne vel more gentilium aliquid numen deitatis

¶ a Ivo p. 12. c. 4. Sent. 3. dist. 39. Anst. l. 1. c. 75. b Ivo par. 12. cap. 37. Pamm. l. 8. c. 117. Poly. l. 6. tit. 11. c al. custodierit. d al. eandem. e al. Deum falsum. f Gen. 31. & 37. g 1. Mach. 8. h Sent. 3. dist. 39. i Gen. 42. k al. Memphis. l Rom. 14. m Ioan. 19.

creaturus inesse crederetur, vel ne creaturas contemptibiles iudican-
do, per eas promissa pro nihilo duceremus. Sed quaeritur, quid gra-
vius sit, an per creaturas, an per creatorem iurare fallaciter? Du-
pliciter enim verus est, qui per creaturas iurat mendaciter, quia &
contra prohibitionem iurat, per quod sibi iurare non licet, (a quo
peccato est immunis, qui non nisi per creatorem iurat,) & proxi-
mum dolo caput, quod facit etiam per creatorem mendaciter iurari.
Sed si per iuramentum tantum magis poenale est, quanto sanctius illud est,
per quod iuratur, apparet, quod est per creaturas mendaciter iurans
dupliciter peccet, gravius tamen se subijcit poena, qui per creatorem
iurat mendaciter.

¶ pars. Perjuri autem poena gravissima est: quam si quis
timens, ad confessionem venire noluerit, a fidelium consortio est ab-
solvendus.

C. XVII. ¶ Fidelium consortio careat, qui pani-
tentiam perjuri agere noluerit.
Unde Eutychanus Papa.

Pradicandum est etiam, ut perjuri fideles ca-
veant, & ab hoc summpere abstineant, scientes hoc
grande scelus esse, & in lege, & in Prophetis, & in Evan-
gelio prohibitum. Audimus enim quosdam parvi pen-
dere hoc scelus, & levem quodammodo perjuris poeniten-
tiae modum imponere: qui nosse debent talem de perju-
rio poenitentiam imponi debere, qualem & de adulterio,
& de fornicatione, & de homicidio sponte commissio, & de
caeteris criminalibus vitiis. Si quis vero perpetrato perju-
rio, aut quolibet criminali peccato, timens poeniten-
tiam longam, ad confessionem venire noluerit, ab ec-
clesia repellendus est, sive a communione & consortio fi-
delium, ut nullus cum eo comedat, neque bibat, neque i-
oret, neque in domo sua eum recipiat.

¶ Burchardus etiam, Polycarpus, & Ivo citant ex Eutychiano.
Inventum vero est inter quaedam capitula Theodulphi Episcopi Au-
relanensis ad suos Presbyteros scripta, cap. 16. quae in antiquo codice
Roma habentur.

¶ Neque oret] Additum id est ex Theodulpho, Burchar-
do, & Ivo.

QVÆSTIO II.

Quod autem perjurium sit falsum iurare, facile probatur.
Aut enim Augustinus in libro Psalmorum super [Do-
mini est terra.]

C. I. ¶ Pejerat qui aliter facturus est quam
promittit.

In dolo iurat, qui aliter facturus est, quam promittit,
cum perjurium sit, nequiter decipere credentem.

¶ Quod hic citatur ex B. Augustino in glossa interlineari Psal-
mi 23. in vers. Nec iuravit in dolo. refertur in Castodore.

C. II. ¶ Quis debeat habere comites iusu-
randum.

Item Hieronymus super Hieremiam, lib. 1.
ad c. 4.

Animadvertendum est, quod iusjurandum hos
habet comites, veritatem, iudicium, atque iusti-
tiam. Si ista defuerint, nequaquam erit iusjuramentum,
sed perjurium.

Item, qui falsum iurat, mentitur. Mentiendo autem iurare
nihil aliud est, quam pejerare. ¶ Cum ergo omnes, qui loquun-
tur mendacium, peridendi sint, iuxta illud Psalmista: d [Per-
des omnes, qui loquuntur mendacium.] multo magis damna-
biles sunt, qui mentiendo pejerare concitantur, quia nomen
Dei sui in vanum assumunt. ¶ Sed et aliud est falsum iura-
re, aliud iurare in dolo. Non enim omni qui aliter facturus est
quam promittit, in dolo iurat. Licet enim Apostolus aliter fa-
cturus esset, quanto promitteret Corinthus in prima epistola,

a Poly. l. 6. tit. 11. Anst. l. 11. c. 71. Bur. d. 12. c. 14. Ivo p. 12. cap. 7.
b al. panitentia longam artemans. c Sent. 3. dist. 39. lvo
p. 12. c. 22. Pam. d. 8. c. 127. d Psal. 1. e Sent. ibid.

a cum ait, [Veniam ad vos,] non tamen in dolo iuravit, aut men-
daciter promissit. Ille enim in dolo iurat, aut mendaciter promit-
tit, in cuius mente est, non sic se facturum ut promittit. Ille au-
tem, qui promittit falsum, quod putat verum, nec in dolo iurat, nec
mendaciter promittit.

C. III. ¶ De eo qui iurat falsum, quod putat
verum.

Unde Augustinus de verbis Apostoli, serm. 21.
al. 30.

Homines b falsum iurant, vel cum fallunt, vel cum
falluntur. Aut enim putat homo verum esse quod
falsum est, & temerè iurat: aut scit, vel putat falsum esse,
& tamen pro vero iurat, & nihilominus cum scelerè
iurat. Distant autem e ista perjuria quae duo commo-
moravi. Fac i illum iurare, qui verum putat esse, pro
quo iurat, verum putat esse, & tamen falsum est, non ex
animo iste pejerat d, fallitur: hoc pro vero habet, quod
falsum est, non pro re falsa sciens iuramentum interponit.
Da alium qui scit falsum esse. Videtis, quam ista dote
standa sit bellua, & de rebus humanis exterminanda.
Quis enim hoc fieri velit? Omnes homines talia detestatur.
Fac alium, qui putat falsum esse, & iurat tanquam
verum sit, & fortè verum est. Verbi gratia (ut intelli-
gitis) pluit in illo loco? interrogas hominem, & putat non
pluisse, & ad negotium ejus competit, ut dicat, pluit, &
putat non pluisse: Dicitur ei, verè pluit verè & iurat,
& tamen pluit tibi, sed ille nescit, & putat non pluisse,
perjurus est. Interest, quemadmodum verbum pro-
cedat ex animo. Ream linguam non facit, nisi mentis
rea.

1 ¶ Fac illum] Sicetiam apud Ivoem, & in uno Vairani
codice sermonum B. Augst. & in Antuerpatione. Non in
aliis est, facilius iurat.

2 ¶ Et iurat] Addita haec sunt ex originali & Ivoem, ut
hic sit integer. Necessè enim est procedere iuramentum, ut qui
perjurus dicitur, cuius iuramentum in codicibus Gratiani nulla est
mentio. Alia etiam nonnulla sunt emendata.

Quia ergo mens hujus non erat rea (nesciebat enim falsum esse,
quod iuravit esse verum) nec temerè, vel negligenter, sed cum ma-
gna diligentia videbatur sibi deprehendisse verum; quod iuravit
falsum, perjurii res nequaquam est iudicandus. Item quod di-
citur, qui falsum iurat, mentitur, non univèrsaliter hoc iudicari de-
bet. Non enim omni qui falsum dicit, mentitur: sicut nec omni
qui mentitur, falsum dicit.

C. IV. ¶ Non est mentiri, dicere falsum,
quod putat verum.

Unde Augustinus in Enchiridion, c. 22.

Is e autem, qui mentitur ea, contra id, quod animo
sentit, loquitur voluntate fallendi. ¶ Erutique ver-
ba propterea instituta sunt, non per quae se invicem ho-
mines fallant, sed per quae quisque in alterius notitiam
cogitationes suas proferat. Verbis ergo uti ad fallen-
ciam, non ad quod instituta sunt, peccatum est. Nec
ideo ullum mendacium putandum est non esse pecca-
tum, quia possumus aliquando alicui prodesse men-
tendo. Possimus enim & furando, si pauper, cui pau-
sam datur, sentit commodum, & dives, cui clam tolli-
tur, non sentit incommodum, & nec ideo tale furtum
quisquam dixerit non esse peccatum. ¶ Non
mo f mentiens iudicandus est, qui dicit falsum quod
putat verum: quoniam, quantum in ipso est, non falsum
ipse, sed fallitur. Non itaque mendacii, sed aliquando
temeritatis arguendus est, qui falsi incautus creditur
ac pro veris habet: potiusque e contrariò, quantum in
ipso est, mentitur ille, qui dicit verum, quod putat fal-
sum. Quantum enim ad animum ejus attinet, quia non

a 1. Cor. 16. b Sent. 3. dist. 39. lvo p. 12. c. 39. Pam. l. 1. c. 101.
c al. tamen. d al. perjurat. e orig. e al. Omnia. f orig.
Sent. 3. dist. 38. g Sent. ibid. Pam. d. 8. c. 127. Ivo p. 12. c. 21. g
dita pro veris habet. orig. quod

